

Kázání ThDr. Jiřího Doležala při pohřbu br. prof. ThDr. Josefa Smolíka

Praha – Salvátor, 14.2.2009 od 14 hodin

Žalm 23:

Žalm Davidův. Hospodin jest můj pastýř, nebudu míti nedostatku. ² Na pastvách zelených pase mne, k vodám tichým mne přivodí. ³ Duši mou očerstvuje, vodí mne po stezkách spravedlnosti pro jméno své. ⁴ Byť mi se dostalo jíti přes údolí stínu smrti, nebuduť se báti zlého, nebo ty se mnou jsi; prut tvůj a hůl tvá, toť mne potěšuje. ⁵ Strojíš stůl před obličejem svým naproti mým nepřítelům, pomazuješ olejem hlavy mé, kalich můj naléváš, až oplývá. ⁶ Nadto i dobrota a milosrdenství následovati mne budou po všechny dny života mého, a přebývati budu v domě Hospodinově za dlouhé časy.

Otvíráme a čteme žalm 23. Ze všech žalmů po něm saháme asi nejčastěji. Nacházíme v něm zdroj útěchy. Ne slabé, ale silné útěchy. Dnes – v tomto pohřebním shromáždění – tuto útěchu také potřebujeme.

„Hospodin je můj pastýř...“ – to bylo to poslední, co Josef Smolík z bible slyšel, když mu krátce před skonáním jeho dcera tento žalm přečetla. – Tomu, co odsud slyšel, rozuměl naprosto osobně: ten, který pase Izraele, který svůj lid vede z Egypta, země otroctví, do země zaslíbené – právě ten Hospodin je *můj* pastýř; od svého křtu mu v životě i smrti patřím. Je můj pastýř, protože má pro mě více slitování, než si já dovedu představit, má pro mě víc slitování, než pro mě mají lidé.

To byla jistota, se kterou Josef Smolík po celou dobu své služby vystupoval na kazatelnu. To byla zvěst, kterou kázal. Krátce před jeho smrtí mi bratři a sestry, kteří v Pardubicích ještě Josefa Smolíka pamatují, vyprávěli s vděčností, jak je Smolíkova kázání v těžkých dobách 50. a 60. let posilovala.

Hospodin je náš pastýř, protože se k nám sklání, hledá nás, když se mu ztrácíme, a vodí nás. To je v žalmu 23. pověděno dvakrát. Abychom neuhnuli na cestu širokou, vodí nás „cestou spravedlnosti... ke klidným místům u vod a k pastvám zeleným“. My stále upadáme do starostí, On se o nás stará, abychom neměli nedostatku. Uprostřed vypráhlých pustin světa – a často i církve – nás občerstvuje svým slovem. A posiluje nás, abychom neklesli, když klesáme.

Je s námi na cestě. Po té cestě žalmista dospívá až k místu největšího ohrožení, nejvyšší tísně: do „údolí stínu smrti“. (Ekumenický překlad mluví o „rokli šeré smrti“ a Viktor Fischl o „údolí temných stínů“.) V tom údolí je tma, protože tam na nás čeká smrt. Nejen ta smrt, která nás připraví o zdraví a všechny naše síly, tam nás čeká smrt, která nás odloučí od všech, kteří nás milovali – a ještě víc: chce nás odloučit od toho nejdražšího, co máme: „Od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, Pánu našem“ (Ř 8,39). V tom údolí, v té rokli šeré smrti nám proto hrozí, že ztratíme víru, že zhasne naše naděje; propadáme se do stavu, kterému dnes říkáme deprese.

Je slavné, že všem nekonečným depresím a trýznivým strachům navzdory smíme slyšet: „Nebudu se báti zlého!“ Ne, nemyslete si ani na okamžik, že žalmista je – na rozdíl od nás – neohrožený hrdina. Naprosto nikoli. Vždyť to přece z bible znáte: uprostřed rozbouřeného moře a temné noci se i Ježíšovi učedníci „lekli a strachem křičeli“; dokonce i Skalák/Petr se bál a křičel (Mt 14). Ba ještě více: Když se Ježíš v Getsemane blížil k té své „šeré rokli“, „počal se lekati a teskniv býti“ (Mk 14,33). I my jsme se báli, velice jsme se báli, a ještě se bát budeme. Stali bychom se kořistí strachu, kdyby tu s námi nebyl On, Hospodin, „můj pastýř“, náš pastýř. Jako „dobrý pastýř“, za něhož se právě s ohledem na žalm 23 prohlásil, za nás a s námi Ježíš Kristus sestoupil do té nejtemnější rokle, do té nejpropastnější hlubokosti, v níž bychom bez něj všichni zahynuli. – On je ten dobrý pastýř, který za své ovce svůj život položil, který vstal z mrtvých a všechny své ovce ujišťuje: „Život věčný dávám jim a nezahynou na věky, aniž je kdo vytrhne z ruky mé.“ (J 10,28)

Nás nikdo nemusí přesvědčovat o tom, že v našem světě – i v církvi – je ještě stále mnoho temnot. I v našem životě, i v našem nitru je mnoho temnot. Jsme vinami obtíženi a úzkostmi svíraní lidičkové. I žalmista o tom něco ví. Dokonce „na dohled od stolu, který nám prostírá Hospodin“, čekají protivníci. V předcházejícím 22. žalmu, s nímž podle odborníků žalm 23. tvoří jednotu, v tom temném údolí na žalmistu útočí „býkové mnozí, lev rozsápající, psi dorážející a rota zlostníků“. Jak bychom se nebáli?! Jen proto, že Hospodin je s námi, můžeme ve shromáždění i doma číst bibli a slyšet slovo Boží, smíme zpívat žalmy a písničky duchovní, smíme se modlit. Ba ještě více – už jsme to slyšeli: Hospodin nám „strojí stůl“; i v dobách nejtěžších jsme směli a až dosud smíme přijímat chléb a kalich. Až do stáří, až do šedin smíme okoušet, „jak dobrý je Hospodin“ (Ž 34,9). „Nalévá nám kalich, až oplývá“, „až po okraj“ je plný „dobrého vína“ – toho ze svatby Beránkovy.

Ten „stůl prostíraný Hospodinem“, to je ta „hostina chudých“, k níž jsou zváni všichni provinilí hříšníci, kteří nemají nic než „srdce zkroušené“ a „ducha zdeptaného“ (Ž 34,19); všichni, kdo „pracovali a jsou obtíženi“ svými břemeny (Mt 11,28), vším, v čem selhali a na co nestačili, všichni, kteří se na rozdíl od zdatných a úspěšných nemají čím chlubit leč nemocemi a nedostatky svými (2K 12,9n).

To bylo jedno z nejpřednějších poznání, k němuž při vykládání Písem dospěl Josef Smolík, poznání, pro které nám – svým posluchačům, bohoslovcům i vikářům – otevíral oči i srdce. Za to mu zůstaneme vděční. A více nad to: napomáhal nám rozumět tomu, že ten „olej“, kterým Hospodin žalmistovi „pomazuje hlavu“, je „olej veselí místo smutku“ (Iz 61,3). To zaslíbení adresované v tuto chvíli zvláště Vám, milé dcery, když smutek naplnil vaše srdce, protože se naposledy loučíte se svým tatínkem, který miloval vás a jemuž jste vy v lásce dosloužily. „Olej veselí místo smutku!“ A ještě více: od stolu Páně – když s bratřími a sestrami slavíme večeři Páně – už nyní smíme prohlédat k „domu Hospodinovu“, v němž budeme přebývat „do nejdelších časů“. My všechny naše příbytky a domy dříve nebo později opustíme. „Dům Hospodinův“, o němž na závěr mluví žalm 23., ukazuje k domu Otcovu. Cestou ke svému kříži o něm Ježíš praví: „V domě Otce mého příbytkové mnozí jsou; a já jdu, abych vám připravil místo; a když odejdu a připravím vám místo, zas přijdu a poberu vás k sobě samému, abyste ,kde jsem já, i vy byli.“ (J 14,2n)

Nad všemi, kteří – provázeni svým Pánem – prošli údolím stínu smrti – jako ozvěna žalmu 23. – zní slovo poslední biblické knihy: Proto jsou před trůnem Božím a slouží jemu dnem i nocí v chrámě jeho; a ten, který sedí na trůnu, jim bude záštitou. Nebudou lačněti více, ani žízniti více, ani na ně nebude bít slunce ani žádné horko, nebudou žádnými depresemi trpěti více. Nebo Beránek, který je uprostřed trůnu, pásti je bude a dovede je k živým studnicím vod a setře Bůh všelikou slzu s očí jejich“ (Zj 7,15-17). Amen.

Modlitba po kázání:

Hospodine, náš Bože, náš milý nebeský Otče!
Dobrořečíme ti a vzdáváme ti chválu.
Ty nám odpouštíš všechny nepravosti naše,
uzdravuješ všechny nemoci naše,
vysvobozuješ od zahynutí život náš,
korunuješ nás milosrdenstvím a hojným slitováním.
pomoz nám, abychom tomu i uprostřed všech zármutků a všeho chátrání věřili.
O to tě, Otče, prosíme ve jménu našeho Pána Ježíše Krista,
který s tebou a Duchem svatým žije a kraluje na věky.
Amen.

Píseň: 320,6-7

Závěrečná modlitba:

Nebeský Otče, ty jsi vykupitel svých služebníků. Dej nám, ať v moci tvého Ducha dovedeme vyznávat vzkříšení, i když vidíme, že jsme jen prach a popel.

Potěš nás v tuto chvíli nadějí života věčného.

Děkujeme za život bratra Josefa Smolíka, který vyznával a očekával tvé království. Chválíme tvé svaté jméno za to, že jeho zápasy a zkoušky spolu se všemi nebezpečími a trápeními jsou nyní skončeny.

Dej, aby všechno to dobré z jeho života služby zůstalo požehnáním, co dobré nebylo přikrej pláštěm svého slitování.

I nám, prosíme, odpusť, čím jsme zesnulého bratra nechtěně zranili nebo co mu zůstáváme dlužni.

Pomoz zarmoucené rodině, aby byla nesena živou nadějí dědictví nehynoucího, neposkvrněného a nevadnoucího, které jsi v nebesích připravil pro svůj lid.

A nyní se modlíme za všechny zarmoucené a opuštěné, za nemocné, staré a umírající, za všechny, kterým se život stal břemenem k neunesení.

Přimlouváme za naši teologickou fakultu, za její učitele i studenty.

Modlíme se za církve v našich sborech, za ekumenu v našem národě.

Buď svrchovaný ve všem svém lidu a milostivý všemu stvoření, dokud pro nás nenastane jitro, dokud pro nás nenastane jitro nového dne, kde už všechny stíny zmizí skrze Ježíše Krista, v jehož jméno tě všichni takto vzýváme:

Otče náš...

Amen.

Buďte bdělí, stůjte pevně ve víře, buďte stateční a silní. Všechno necht' se mezi vámi děje v lásce.

Sám Pán pokoje ať vám uděluje pokoj vždycky a ve všem. Pán se všemi vámi. Amen.

Píseň: 346